

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN STELSELONDERZOEK 2014-2015

De Kameleon

Plaats : Rotterdam
BRIN nummer : 18GY|C1
Onderzoeksnummer : 276956
Datum onderzoek : 20 november 2014
Datum vaststelling :

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	CONCLUSIE	13
	BIJLAGE 1 OORDELEN	14

1 INLEIDING

Op 20 november 2014 heeft de inspectie basisschool De Kameleon bezocht in het kader van een landelijk stelselonderzoek naar de staat van het primair onderwijs in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie over de kwaliteit van het onderwijs, waarover de inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2014-2015. Tevens is gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

Toezichthistorie

In 2011 heeft basisschool De Kameleon tijdens het onderzoek naar kwaliteitstverbetering het basissarrangement gekregen. Op 14 januari 2014 is op de school een onderzoek uitgevoerd in de schakelklas eerste opvang. Ook toen zijn de onderzochte aspecten onderwijsleerproces, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg als voldoende beoordeeld.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit de volgende activiteiten:

Vooraf:

- Controleren van de wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd;
- Analyseren van alle documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.

Tijdens:

- Bestuderen van schooldocumenten waarin de school haar beleid en aanpak op diverse terreinen verwoordt;
- Bijwonen van lessen in Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/2C, 3B, 4B, 5B, 6B en 8C;
- Gesprekken met de directie, de intern begeleiders en leraren zijn gevoerd;
- Een eindgesprek met de directie, de intern begeleiders en een vertegenwoordiging van het bestuur.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 worden de bevindingen van het onderzoek op De Kameleon gegeven. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie. Bijlage 1 van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

2 BEVINDINGEN

Algemeen beeld

Tijdens dit onderzoek heeft de school aangetoond dat de door het bestuur geroemde onderwijskwaliteit in de dagelijkse praktijk ook zichtbaar is en door de inspectie herkend wordt.

De Kameleon is een school die zich kenmerkt door een gedreven directie en team dat gericht is op gezamenlijk werken aan kwalitatief goed onderwijs voor deze leerlingen.

Met elkaar werken en beleid maken om de specifieke doelgroep optimale kansen te bieden is een van de belangrijkste pijlers van het onderwijs.

De schoolontwikkeling is gericht op het optimaliseren van het onderwijsleerproces en op het versterken van de voorwaarden voor goed onderwijs. De optimalisering van het onderwijsleerproces vindt plaats door onder andere aandacht voor de vernieuwing van het leerstofaanbod en de implementatie daarvan. Speerpunten zijn het woordenschatonderwijs, het begrijpend lezen en de sociale competenties. Het versterken van de voorwaarden gebeurt onder andere in het kader van de leertijduitbreiding, de schakelklas, de pilot maatwerk het invoeren van een plusklas en de ontwikkelgesprekken met het team.

De ambities van de school komen ook tot uiting in de opbrengsten die men verder wil versterken door de deelname aan het programma 'school aan zet'. Ook de didactische vaardigheden van de leerkrachten en de zorg en begeleiding zijn sterk ontwikkeld.

Passend bij een school met veel ambities is een goed ontwikkeld systeem van kwaliteitszorg. Het merendeel van de indicatoren behorende bij de kwaliteitszorg is van voldoende of goede kwaliteit.

Toch kent ook deze school drie verbeterpunten. Er is geen tweejaarlijkse cyclus in het meten van de veiligheidsbeleving bij leerlingen. Ook stemmen de meeste leerkrachten hun instructie niet voldoende af op de onderwijsbehoefte van de betere leerlingen. Deze leerlingen verdienen het vertrouwen om losgelaten te worden, waardoor ze niet de hele instructie hoeven te volgen. Daarnaast dient inzichtelijk te zijn op welk ander moment deze betere leerlingen een instructie krijgen op hun niveau. Tot slot ontbreekt het de school nog aan een gedeelde visie op burgerschap.

Hieronder volgt een toelichting.

Toelichting

Opbrengsten zijn, met veel in- en uitschrijvingen per jaar, voldoende.

De school brengt haar eindopbrengsten in beeld met behulp van de eindtoets. In de afgelopen drie jaren zijn de behaalde resultaten steeds van voldoende kwaliteit. In alle drie de jaren zijn de scores op de verschillende onderdelen van de toets min of meer gelijk.

Positief om te noemen is het feit dat de school alle leerlingen ook als zij korter dan vier jaar in Nederland zijn, mee laten doen en mee laten tellen.

Ook de tussenopbrengsten zijn als voldoende beoordeeld. Hiervoor is gekeken naar de vijf meetmomenten van juni 2014. Dit zijn de resultaten van het technisch lezen in groep 3 en 4, de resultaten van rekenen en wiskunde in groep 4 en 6, en het resultaat van begrijpend lezen in groep 6. Alleen het resultaat van technisch lezen in groep 3 ligt onder de ondergrens die de inspectie hanteert. Dit is door de school direct opgepakt. Er is direct gezocht naar de oorzaak. Een eerste voorzichtige verklaring is het feit dat veel nieuwe leerlingen in groep 2 instromen zonder enige vorm van kleuteronderwijs in het moederland te hebben genoten. Een werkgroep is van het begin van dit jaar op zoek naar een oplossing voor dit gegeven.

De school hanteert nog geen landelijk genormeerd instrument, waarmee de school zich kan verantwoorden over de opbrengsten op het gebied van de sociale competenties. De school beschikt wel over een instrument waarmee de sociaal-emotionele ontwikkeling in beeld wordt gebracht. De school overweegt of zij het genormeerde volgsysteem behorende bij het aanbod in de toekomst wil gaan gebruiken. De inspectie kan nu nog geen oordeel geven over de kwaliteit van de sociale opbrengsten.

Het aanbod is optimaal afgestemd op de leerlingenpopulatie.

Het leerstofaanbod van taal en rekenen is gerelateerd aan de kerndoelen. Taal en rekenen worden voor bijna alle leerlingen ook tot en met het niveau van leerjaar 8 verzorgd.

Het hele onderwijs is er op gericht om de achterstand van de leerlingen op het gebied van taal in te halen. Alle groepen zijn ingericht om de leerlingen op het gebied van taal uit te dagen. Daarnaast neemt het woordenschatonderwijs en de aandacht voor spreken en luisteren een grote plaats in bij het totale taalaanbod. Tot slot laten de leerkrachten zien dat zij in staat zijn om tijdens welke les dan ook bepaalde didactische principes ten aanzien van woordenschat- en taalonderwijs toe te passen. Hierdoor creëert de school als het ware een taalbad en dat hebben deze leerlingen nodig.

Op De Kameleon heerst rust orde en regelmaat.

Er heerst in de school en in de groepen een prettige werksfeer.

De school heeft een vastgesteld veiligheidsbeleid om het voorkomen en afhandelen van incidenten, maar meet de veiligheidsbeleving van de leerlingen echter niet systematisch. Om te bepalen of je beleid nog voldoet is het twee jaarlijks meten van de veiligheidsbeleving van de leerlingen noodzakelijk. Dit is een verbeterpunt voor de school en om deze reden is indicator 4.4 als onvoldoende beoordeeld.

Didactisch handelen

Tijdens de geobserveerde lessituaties laten alle leerkrachten zien dat zij in staat zijn op een effectieve, aansprekende en interactieve wijze les te geven. De leerstof in een betekenisvolle context zetten, het terugblikken, het benoemen van het doel en het spel van vraag en antwoord zijn overal zichtbaar. Er waren soms zelfs 'pareltjes' te bewonderen.

Het klassenmanagement is herkenbaar door de hele school en overal verlopen de lessen in alle rust. De leerkrachten hebben allemaal oog voor een uitstekende werk- en leerhouding en benomen dat regelmatig .

Hierdoor tonen de leerlingen in vrijwel alle lessen een hoge mate van actieve betrokkenheid bij de onderwerpen die aan de orde zijn en de opdrachten die zij daarbij uitvoeren. Dit is vooral in te zien bij alle leerlingen, die intrinsiek gemotiveerd zijn, in het algemeen geïnteresseerd luisteren en gemotiveerd zijn om te werken. Vandaar de score 'goed' voor de betreffende indicators (5.2 en 5.3).

Het afstemmen op de onderwijsbehoefte is voldoende, maar kan bij de instructie nog beter.

De Kameleon heeft er al jaren werk van gemaakt om op basis van analyses van toetsgegevens en onderwijsbehoeften van leerlingen periodiek didactische werkplannen op te stellen voor de basisvakken. Vanuit deze werkplannen en de moderne methodes hebben de leraren meer dan voldoende aandacht voor de noodzaak hun handelen af te stemmen op de onderwijsbehoeften van hun klas en van de leerlingen in die klas. Dit schooljaar is de school begonnen met de pilot maatwerk. Voor de leerlingen die meer aankunnen is er de plusklas en voor leerlingen die meer aandacht nodig hebben om hun ontwikkeling optimaal te laten verlopen is extra formatie ingezet.

De intentie tot afstemming die uit de groepsplannen naar voren komt, is in de meeste dag-/weekplanningen van de leraren geoperationaliseerd. Toch is het afstemmen op de instructie (indicator 6.2) nog onvoldoende, omdat in een aantal bezochte lessen is opgevallen dat enkele leraren voor de zekerheid toch

graag iedereen de instructie willen laten volgen en dat de plusleerlingen niet eerder mogen beginnen.

Daarentegen is het afstemmen op de onderwijstijd (indicator 6.4) met een goed beoordeeld. De school geeft een duidelijk signaal af leertijd belangrijk te vinden en, afhankelijk van de behoefte van de leerling(en), beredeneerd tot uitbreiding of juist vermindering van leertijd te kiezen. De school zet leertijduitbreiding in voor extra taalonderwijs, is er een keer per week een huiswerkklas en laten de weekplanningen zien dat er specifiek huiswerk wordt gegeven. In de plusklas is er dit schooljaar voor de goede leerlingen de gelegenheid om reguliere onderwijstijd op een ander manier in te zetten.

School E zorgt dat leerlingen, die extra zorg nodig hebben, dit ook optimaal krijgen.

Op het gebied van de zorg en begeleiding gebruikt de school een uitgebreide systematiek van instrumenten, procedures en ondersteuningsmogelijkheden. De voorzieningen op dit gebied zijn, zeker in vergelijking met andere basisscholen, optimaal en volledig afgestemd op de behoefte van de leerlingen. Vandaar de waardering goed.

De methodegebonden toetsen, de observaties en de toetsen uit het leerlingvolgsysteem worden systematisch en op betrouwbare wijze geanalyseerd. De evaluaties van de dag laten ook zien dat het dagelijks werk wordt gebruikt om de voortgang van leerlingen te volgen en indien nodig aan te passen.

Op basis van groeptoetsbesprekingen, leerlingenbesprekingen tussen de intern begeleider en de groepsleraar worden de leerlingen die zorg nodig hebben, als mede meer begaafde leerlingen, volgens het zorgbeleid van de school gesignaleerd. In het zorgbeleid heeft de school duidelijk vast gelegd, wanneer er sprake is van een 'zorg' leerling of wanneer een leerling over meer dan gemiddelde capaciteiten beschikt. Daarnaast zorgt de school er voor dat direct bij de intake een eerste screening wordt gedaan, waardoor de leerkracht snel met de bij het kind horende aanpak kan beginnen.

Naast de didactische werkplannen zijn er ook groeps- en individuele handelingsplannen voor didactische stagnaties en of voor sociale problematieken. Deze zijn voorzien van een hulpvraag gebaseerd op een analyse van didactische en pedagogische onderwijsbehoefte, belemmeringen en kansen. Wanneer de school er zelf niet denkt uit te komen, wordt direct het zorgteam ingeschakeld.

Daarnaast beschikt de school over meerdere gespecialiseerde leraren die helpen bij het diagnosticeren van de onderliggende problematiek en het aanpakken van het probleem. De handelingsplannen voldoen aan de eisen die daaraan te stellen zijn en worden aantoonbaar uitgevoerd. De logboeken in de groep, de

planevaluaties en het logboek van de leerkracht maatwerk, die ingezet wordt voor zowel meerbegaafde leerlingen als voor leerlingen die extra hulp nodig hebben, tonen aan dat de zorg ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Naast de productevaluatie wordt ook gekeken of het hulptraject adequaat is verlopen. Door de zorgvuldigheid kan er beredeneerd een keuze gemaakt worden over het vervolgetraject.

De schoolleiding stuurt de kwaliteitszorg optimaal aan.

De school weet meer dan voldoende over de achtergronden van de schoolpopulatie en speelt daar ruimschoots op in. Elke leerling heeft een intake-gesprek en relevante zaken worden direct vastgelegd. Alles in de school is er op gericht om de leerlingen optimaal tot ontwikkeling te brengen en te voorzien in hun onderwijsbehoefte ook al is dat soms voor korte tijd, omdat veel leerlingen tussentijds weer vertrekken naar hun thuisland. Dit alles is vast gelegd in diverse documenten.

De school is al enkele jaren bezig met de evaluatie van leerresultaten. Het gaat om de toetsen uit het leerlingvolgsysteem, de entreetoets, de drempeltoets en de eindtoets. De analyses daarvan worden uitgevoerd door de intern begeleiders en de directeur. Deze worden vervolgens besproken met het team en er worden ook zorgsignalen en verbeteracties aan verbonden. Deze verbeteracties zijn weer terug te vinden in het jaarplan en worden geëvalueerd in het jaarverslag. Daarbij richt de school zich naast rekenen en lezen ook op woordenschatonderwijs en studierend lezen.

De zelfevaluatie van het onderwijsleerproces is net van voldoende niveau. De directeur, aangesteld september 2013, is in 2014 begonnen met op een betrouwbare wijze zelf- evaluaties uit te voeren door nulmetingen. Ook peilt zij de tevredenheid bij ouders en personeel. Dergelijke onderzoeken moeten leiden tot een helder oordeel over de diverse onderzochte kwaliteitsaspecten. Dit moet gaan leiden tot schoolspecifieke normen en een nieuw bij de school passend cyclisch proces van zelfevaluatie van het onderwijsleerproces. Dit wordt opgenomen in het nieuwe schoolplan.

Vastgelegde afspraken en protocollen, uniforme groepsadministraties en bezoeken door directie intern begeleiders en specialisten vanuit het team geven blijk van een voldoende borging van de kwaliteit en verworvenheden. De school verantwoordt zich in de schoolgids en de nieuwsbrieven op voldoende wijze aan ouders over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

Het cyclisch proces rondom burgerschap verdient aandacht.

De school schenkt voldoende aandacht aan mogelijke risico's in de sociale context van de school en de opvattingen en uitingen van leerlingen op het terrein van burgerschap en integratie. Omdat onderdelen van de kwaliteitszorg

voor het onderwijs in burgerschap niet voldoende zijn uitgewerkt, heeft de inspectie indicator 9.7 niettemin als onvoldoende beoordeeld. Dit betreft de visie op burgerschap en de planmatige uitwerking daarvan en de verantwoording van de invulling die de school daaraan geeft. Ook wijst de inspectie erop dat de evaluatie van de resultaten van het onderwijs in burgerschap verdere uitwerking behoeft. Omdat de wetgever van scholen vraagt zélf te bepalen hoe burgerschap wordt ingevuld en daarin transparant te zijn, zijn een visie en planmatige uitwerking daarvan in het aanbod, alsmede de verantwoording in de schoolgids en het schoolplan, belangrijke voorwaarden.

3 CONCLUSIE

Kwaliteit

Het onderwijs op basisschool De Kameleon is op de onderzochte onderdelen voldoende. Uit het onderzoek is gebleken dat de school nauwelijks tekortkomingen kent en op een aantal onderdelen zelfs met een goed is beoordeeld. Om die reden blijft het basisarrangement gehandhaafd. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw bekeken wordt of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

De inspectie heeft, na de invoering van de wet passend onderwijs, ook gekeken of de school voldoet aan de aangepaste wettelijke voorschriften over de schoolgids, het schoolplan en het ontwikkelingsperspectief. Daarbij constateert de inspectie dat de school hieraan niet voldoet in de schoolgids en in het schoolplan. De inspectie heeft de school verzocht dit te herstellen.

BIJLAGE 1 OORDELEN

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.				•
2.6	De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.		•		
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.				•
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.				•

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.				•

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.				•
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.				•
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.				•
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.				•
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.				•

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.				•
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.				•
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	
9.7	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		•		

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	